

Гаська

Анатолій Власюк

Анатолій ВЛАСЮК

ГАСЬКА

Текст твору люб'язно надано автором.

Віталії ДОБРА

1

Дивне ім'я їй дав тато. Казав, що так звали його перше кохання.

Минуло багато десятиріч, а мама все ще продовжувала ревнувати тата до тієї Гаськи.

- Та не Гаська вона була, а Галька, - втручалася завжди мама у розмову, - просто не вимовляла всі літери.

Тато гаряче заперечував, казав, що бачив у її паспорті Гаська, а не Галька. Закінчувалося все тим, що вони сварились і декілька днів не розмовляли між собою.

Коли розпочалася ця історія, Гаська щойно відсвяткувала свій дев'ятнадцятий день народження. Вона ніяк не наважувалася розпитати в тата, чи не збереглася в нього фотографія цієї дівчини, іменем якої він її назвав. Боялася, що коли побачить Гаську, розвіються всі фантазії, які химерно виникали у бідній голівоньці.

Якось вона подумала, що тато, назвавши її іменем свого першого кохання, хотів щось особливе вкласти у свою донечку, але чомусь у ставленні до себе цього не відчувала. Навіть до сусідських дівчат тато ставився з більшою приязню, ніж до неї. Ім'я Гаськи було ніби громовідводом від усього лихого, що могло статись, - але не з нею, а з ним. Тато, здавалося, безнадійно застряг у минулому, хоча водночас прагматично оцінював реальність, і Гаська - не донька, а те перше кохання - той єдиний не спалений місток, який дозволяв йому існувати у власноруч створеному паралельному світі.

2

Гаська зустрічалася з Людвігом. І тато в нього був Людвіг. Здавалося, що вся чоловіча половина цього сімейства носить це ім'я.

Людвіг був третім хлопцем, з яким зустрічалася Гаська. З жодним із них у неї не було сексу. Вона постановила собі, що віддасться лише тому, кого покохає.

Гаська добре ставилася до Людвіга, як і до тих двох попередніх своїх хлопців, але ті хотіли чимшвидше добути до її голого тіла. Людвіг був скромнішим. Тому Гаська й кинула їх, а з ним зустрічалась.

Гаська любила читати романи, особливо любовні, і хотіла, щоб у неї було таке ж кохання, як і в тих літературних героїв. Реалії життя били її головою об асфальт. Вона

швидко розчаровувалась у хлопцях, які їй хоч чимось подобались, а якщо і зустрічалася з ними, то лише тому, що так робили всі її подруги, які довго не тягнули і швидко виходили заміж.

Гаська не поспішала віддатися ще й тому, що бачила цих подруг через рік-другий після їхніх весіль. Про жодне кохання мова вже не йшла. Їхні чоловіки якщо не пили, то били своїх дружин. Нещасні маленькі діти плакали – і в Гаськи стискалося серце від жалю.

Гаська дуже хотіла когось покохати, але в неї нічого не виходило. В якомусь романі вона вчитала, що є люди, які не здатні покохати, і віднесла себе до них. Це означало поставити хрест на всьому своєму житті, перестати мріяти не лише про кохання, а й про своїх дітей, які від цього кохання мали би народитись.

3

До тата часто приходив Василь Андрійович. Він кульгав на ліву ногу. Гаська чомусь завжди соромилася потрапляти йому на очі, а коли це все-таки траплялось, червоніла і втрачала дар мови.

Мама жартома казала, що Гаська закохалась у Василя Андрійовича. Безневинні, здавалось би, слова виводили дівчину із себе. Вона грюкала дверима і довго не виходила зі своєї кімнати. І лише потреба піти в туалет змушувала її знову з'явитися на світ Божий. Мама тоді вдавала, що нічого не сталось, і того дня, а також у наступні могла й слова не промовити на адресу доньки. А потім у неї знову вселявся Лихий і вона казала, що Гаська закохалась у Василя Андрійовича.

Тато і Василь Андрійович розпивали на кухні пляшку горілки і про щось стиха гомоніли. Якось Гаська ненароком підслухала їхню розмову, але нічого не зрозуміла. Революція, барикади, шини – фантастика її не цікавила.

Гаська не могла покохати Василя Андрійовича. Він лише трохи молодший від її тата, а старі, до яких вона відносила свого батька, їй не подобались. Кульгання Василя Андрійовича теж відштовхувало від нього, ніби це стосувалося не ноги, а душі людини. Недбало поголене обличчя зовсім не приваблювало.

Але чим більше Гаська переконувала себе, що не може покохати Василя Андрійовича, тим частіше думала про нього, а одного разу він їй навіть наснився.

4

Це було щось дурне. Барикади. Горять шини. Стріляють. Гаська лежить на землі і не сміє підвести голову.

Раптом вона бачить, що перед нею на колінах стоїть Василь Андрійович. Він бере її на руки і кудись несе. Гаська обійняла його за шию. Якоїсь миті їй дуже хочеться поцілувати Василя Андрійовича. Вона дивується своїм нахабності й сміливості – і робить це. Василь Андрійович здивовано дивиться на неї, але водночас усміхається. Він цього не очікував, але йому приємно.

Гаська прокидається і не може зрозуміти, до чого цей сон, але відтоді в ній поселяється нестримне бажання вже справді поцілувати Василя Андрійовича в губи.

Вона на кожному побаченні цілується з Людвігом, але не відчуває того блаженства,

як у сні, коли поцілувала Василя Андрійовича. Поцілунки з попередніми хлопцями теж не йдуть в жодне порівняння з тим, що наснилося.

І ще Гаська помітила, що після того сну Василь Андрійович став усміхатися до неї, ніби зміг заглянути до її бідної голівоньки й побачити, що дівчині сподобалося, коли вона його цілувала.

Тепер вона згадувала все, що тато й мама казали про Василя Андрійовича, склеювала це до купи, щоби мати цілісну картину, але не вистачало багатьох пазлів. Вдівець. Дітей нема. На заводі, де він працював, сталась аварія. Лікарі не змогли нормально направити ногу. Відтоді він кульгає.

І все. Невже цього достатньо, щоби закохатись у Василя Андрійовича?

5

В очікуванні Василя Андрійовича, який мав прийти до її батька, Гаська читала свіжий номер "Дрогославської зорі". Десятого липня газета писала про відкриття в їхньому місті лабораторії нівелювання пам'яті. Це був уже тисячний, ювілейний, заклад подібного типу в Україні.

Гаська вже чимало чула про ці лабораторії нівелювання пам'яті. Спочатку вони виникли при деяких наукових центрах і доволі швидко розповсюдились як відділення лікарень. Якщо у двох словах – людям стирали пам'ять. Це потрібно було тим, хто втратив рідних і близьких або не міг оговтатись після аварій чи якихось жахливих подій у своєму житті. Потім учені пішли далі й почали стирати пам'ять тим, хто знаходився у психіатричних лікарнях. Поки що рано було говорити про великі успіхи в цьому напрямку, але чимало божевільних поверталось додому. Вони не стали повноцінними у звичному розумінні цього слова, проте їхні родичі мали з ними значно менше клопотів. Зрештою, в дослідженнях пам'яті було ще чимало білих плям. Найголовніша – незворотність процесів, які відбиваються в нашому мозку. Тобто стерти пам'ять (або нівелювати її, як висловлювались учені) можна, але повернути її до того стану, в якому вона була, м'яко кажучи, до стресу, видавалося проблематичним.

Гаська почула голос Василя Андрійовича й почервоніла від п'ят до кінчиків волосся. Хоч самій ставай пацієнткою лабораторії нівелювання пам'яті. Про всяк випадок, запам'ятала адресу – вулиця Зелена, 77.

6

Добре, що Гаська сьогодні не побачить Василя Андрійовича, а він пильно не вдивлятиметься в неї, розуміючи, що вона ніяковіє перед ним, і ніби насолоджуючись цим. Здавалося, досить було йому щось їй наказати, і Гаська без зайвих слів виконала би будь-яке його бажання.

Гаська дочекалася, поки Василь Андрійович замкнувся з її татом на кухні і непомітно для мами вискочила надвір. Побачення з Людвігом набридли їй. Кожного разу, коли вона зустрічалася з хлопцем, хотіла сказати йому, що це востаннє. "Ти хороший, знайдеш собі іншу, а про мене тобі краще забути", – повторювала про себе ці слова, щоб не забути. Але Людвіг дозволяв їй хоч трішки не думати про Василя Андрійовича. Крім того, у Гаськи все-таки було добре серце. Вона не наважувалася так

жорстоко поступити з хлопцем, вишукуючи якісь м'якші варіанти. Усе відтягувала на потім, а коли ця мить наступала, переконувала себе, що все скаже завтра. Але завтра перетворювалося на післязавтра, минали тижні й місяці – і Гаська ніяк не наважувалася розлучитися з Людвігом, розуміючи, що шкодує не його, а насамперед себе.

Вони гуляли Дрогославом, тримаючись за руки, і майже нічого не казали одне одному. Людвіг від щастя був на сьомому небі. Він ніяк не наважувався запропонувати Гасьці вийти за нього заміж. А раптом вона йому відмовить?

Людвіг переконував себе, що Гаська не така. Вона теж кохає його, інакше б так довго не зустрічалася з ним. Головне, що дівчина щира, бо розповіла йому про колишніх хлопців. Цю рису він найбільше цінував у людях. "Завтра усе їй скажу", – вирішив Людвіг.

7

Мабуть, у Гаськи були проблеми з відчуттям часу. Ще здалеку вона побачила Василя Андрійовича. Він мав би вже давно розпрощатися з татом і бути вдома. Що він робить у міському парку культури та відпочинку? Виходить, Гаська даремно намотувала кола з Людвігом, сподіваючись не побачити Василя Андрійовича.

Вона ліктем вдарила Людвіга в бік.

– Там знайомий мого тата, – сказала. – Не хочу, щоби він нас бачив разом.

Звісно, Людвіг здивувався. Гаська не боялася ходити з ним під руку чи цілуватися на людях, а тут якийсь кульгавий старий спантеличив її. Але Людвіг був слухняним хлопчиком і найбільше боявся втратити Гаську. Він без зайвого слова покійно звернув на сусідню алею і пішов, не сміючи озирнутись, щоб не образити кохану дівчину. Шкода, що не вдалося їй сьогодні поцілувати, бо це вже було ритуалом, коли прощалися біля її будинку, але завтра він запропонує Гасьці руку й серце і все надолужить.

Василь Андрійович теж побачив Гаську, а ще – юнака, який пішов від неї, щойно їхні погляди пересіклись. Задоволена посмішка змучено перерізала його обличчя. Василь Андрійович був п'яним, але ще не в тому ступені, щоби вчиняти щось непристойне.

Гаська збуджувала його. Лише те, що в своїй справі він близько зійшовся з її татом, стримувало його. З відвертістю першовідкривача він розглядав Гасьчині груденята, які підскакували під час ходьби, стрункі ноженята. Ні, що не кажи, гарна дівчина. Трішки дивакувата, як на нього, але ж кожний має свого шпака в голові, в тім числі й він.

Подумав, що і в нього могла бути така ж донька, якби дружина не перервала вагітність.

8

Вони сиділи на лавці, і Василь Андрійович розповідав Гасьці про все своє життя. Не розумів, що на нього найшло. Й алкоголь тут був ні до чого. Хтось все одно мав бути, кому би він щиро висповідався. У цій точці часу й простору йому трапилася Гаська.

Дівчина слухала й боялася дихати, щоби не сполохати думки, які залітали до її бідної голівоньки. Вони ще не кристалізувалися в єдине ціле, але Гаська вже розуміла,

заради кого їй вартує жити.

Вона вже давно мала бути вдома. Знала, що тато й мама сваритимуть її, але ж не могла Гаська на півслові обірвати Василя Андрійовича. Він обійняв її, схилив голову їй на груди, а вона куйовдила йому волосся й знала, що поруч знаходиться найрідніша їй людина на планеті Земля.

Раптом Василь Андрійович відхилився від неї, пересів подалі, ніби з паралельного світу повернувся до реального життя й усвідомив, що насправді відбувається з ним і навколо нього. Він суворо подивився на Гаську, ніби вперше побачив її, а всередині неї все захололо.

- Це все дурниці, - сказав Василь Андрійович. - Ти не слухай старого. Мало що я міг набрехати. Вибач.

Їй хотілось крикнути: "Який же ви старий!". А потім сказати: "І нічого ви не набрахали. Я вам вірю". Але Василь Андрійович, не попрощавшись, пішов геть, не озираючись, а ще більше, ніж зазвичай, накульгуючи.

Здавалося, Гаську залишили одну біля розбитих ночов. Ув очах стояв чоловік, який кульгає, хоча його вже давно не було біля неї. Гаська хотіла плакати, але не було жодної сльозинки, ніби всі вони висохли, як роса на сонці. І коли пішов дощ, Гаська не відразу це помітила.

Прийшла додому. Було пізно. Дуже пізно. Тато й мама сиділи на кухні й про щось тихо розмовляли. Коли вона увійшла, замовкли. Ну, секрет, то секрет. Добре, що не сварять її, ніби розуміючи, що зараз діється в неї на душі.

9

Василь Андрійович перестав до них ходити, і Гаська думала, що це через неї. Але ж вона не давала йому жодних натяків, а ті гріховні думки, які гніздилися в її бідній голівоньці, - не вилітали у білий світ. Хіба що Василь Андрійович умів їх зчитувати з її обличчя, але й тут вона не вважала себе винною.

Тато якось незвично дивився на Гаську, ніби хотів сказати їй щось дуже важливе, але ніяк не наважувався. Втім, усе з'ясувалося через декілька днів. Здається, мама сказала Гасьці, що Василя Андрійовича заарештували. А може, хтось інший це повідомив. Не мало тепер значення. Його звинувачували у державній зраді.

У Гаськи замакітрилася голова. Дівчина мало не впала від цієї приголомшливої новини. Де Василь Андрійович, а де державна зрада!

Пізніше вона дізналася, що він працював на військовому заводі і передавав ворогам креслення новітньої зброї. За це передбачалася смертна кара, запроваджена президентом минулого року. Щоправда, Верховна Рада запропонувала альтернативу - нівелювання пам'яті, - але ця пропозиція ще не була проголосована на сесії.

Гаська не знаходила собі місця. У всьому, що сталося з Василем Андрійовичем, вона звинувачувала себе. Звісно, нічого такого, що стосувалося державних таємниць, він їй не розповідав. І аж тепер, здається, зрозуміла, що Василь Андрійович по-особливому ставився до неї. Ну, не так, як інші.

Гаська захворіла. Не хотіла нікого бачити. Не помічала тата й маму, які щось їй

казали. Не виходила із будинку. Якщо не лежала, то дивилась у вікно, але неодмінно перед нею поставав Василь Андрійович. Жодний лікар не міг би визначити, що за хвороба у Гаськи. Мама не відходила від неї, боячись, що донька покінчить життя самогубством. Гаська й не думала цього робити. Найбільше, чого їй хотілося, – побачити Василя Андрійовича.

10

"Дрогославська зоря" раніше виходила тричі на тиждень, а з минулого року – у вівторок, середу, четвер і п'ятницю. Віднедавна – у всі дні, крім неділі.

Зазвичай від двох до чотирьох сторінок у газеті відводилося публікаціям списків ворогів народу. Самі прізвища друкували крупним шрифтом, а дрібнішим – усіх їхніх родичів, які поки що ворогами народу не були, але могли ними стати. І ставали, бо вже через декілька номерів "Дрогославської зорі" потрапляли до цих списків.

Окремо "Дрогославська зоря" друкувала списки ліквідованих ворогів народу. Було прізвище, ім'я, по-батькові людини, місце роботи й посада, домашня адреса і номер телефону, який вилучали з ліквідацією ворога народу, щоби через деякий час передати іншій людині, яку ще не занесли до чорного списку.

Влада налагодила чітку систему, щоби кількість мешканців Дрогослава, як і інших міст і містечок, не зменшувалася у зв'язку з ліквідацією ворогів народу. З резервних територій до Дрогослава скеровували людей, які мали замінити тих, що вибули. За цим стежили спеціальні уповноважені, тому якщо зранку, коли здебільшого виконували ліквідацію, кількість мешканців зменшувалася, скажімо, на сімнадцять осіб, то до вечора інші сімнадцять осіб уже були прописані в Дрогославі.

Гаська перестала читати "Дрогославську зорю", боячись побачити там прізвище Василя Андрійовича у списку ліквідованих ворогів народу.

11

Лише з третьої спроби мама Гаськи допустила Людвіга до доньки. Він думав, що з його коханою дівчиною стався нервовий зрив через те, що не запропонував їй руку і серце. Тепер хотів надолужити втрачене, але коли глянув на Гаську, зрозумів, що вона все одно зараз його не почує і не зрозуміє сказаного ним.

Гаська ніби дивилася на Людвіга, але її погляд пронизував його наскрізь і не впирався у стіни позаду нього, а виходив далеко назовні. Всі слова, які він заготував наперед, випарувались у просторі й часі. Мабуть, мама Гаськи сподівалася, що Людвіг приведе до тями її доньку, а він сам відчував себе безборонним. Здавалося, що чим довше Людвіг перебуватиме в цій кімнаті, тим швидше ставатиме таким, як Гаська.

Він не знайшов нічого кращого, ніж взяти її за руку. Гаська не відреагувала, навіть жодна жилка у ній не здригнулася. Людвіг хотів її поцілувати, але передумав. Хіба можна цілувати труп? А Гаська зараз була живим трупом. Мало бракувало до того, щоби стати трупом мертвим.

Час ніби завмер у своєму цокотінні простором. Людвіг здригнувся, коли Гаська забрала свою руку з його. Це було ніби послання з паралельного світу: мовляв, у нас свої закони, тобі до них зась. Людвіг витлумачив це по-своєму. І хоча жодна думка не

залітала до його бідної голівоньки, він почав розуміти, що Гаська належить не йому, а комусь іншому.

Як мовчки зайшов, так і мовчки вийшов.

12

Наступного дня після того, як Людвіг відвідав Гаську, у "Дрогославській зорі" з'явилась інформація про ліквідацію Василя Андрійовича. Зазвичай мова йшла про страту декількох людей, а тут обмежились одним. Державна машина забуксувала чи мешканці схаменулись, розуміючи, що нема сенсу виступати проти влади?

Тато прочитав цю новину і сказав мамі не показувати газету Гасьці. Але було пізно. Вона несподівано з'явилась у кімнаті і все чула. Глянула в газету, прочитала повідомлення. Нічого не сказавши, пішла до своєї кімнати.

Здається, Гаська відчувала, що Василя Андрійовича стратять. Ні, ще було сподівання на відправлення його до трудового табору. Для родичів засудженого це було слабкою втіхою. Вони лише знали, що рідна їм людина жива, але не мали жодної можливості до кінця життя зустрітись з нею. Як велика милість з боку держави, могло прийти повідомлення, що засуджений вмер у трудовому таборі. Навіть причину смерті вказували, але тіла для поховання не віддавали.

Дивно, але Гаська від самого початку, відколи взнала про арешт Василя Андрійовича, не хотіла, щоби він мучився у трудовому таборі. Краще хай ліквідують. Ні, звісно, було би добре зустрітись з ним, але це нереально.

Аж тепер Гаська, здається, зрозуміла, що вона закохалась у Василя Андрійовича і кохатиме його після смерті навіть більше, ніж за життя.

На душі була порожнеча. Хотілося вмерти. Мама більше не надокучала своїми турботами, ніби вже сама погодилася на те, щоби донька вкоротила собі життя. За відсутності Василя Андрійовича тато сам напивався у кухні.

13

Думка про необхідність відвідати лабораторію нівелювання пам'яті й раніше залітала до її бідної голівоньки, але після ліквідації Василя Андрійовича Гаська зрозуміла, що вже не обійдеться без допомоги лікарів. А ще коли тато й мама в один голос заявили, що не хочуть бачити її в божевільні, вона зважилася відвідати непримітне приміщення на Зеленій, 77.

Черга була величенькою, але Людвігу через батька вдалося домовитися на операцію найближчої п'ятниці. Гаська мала ще два дні мук і дві ночі безсоння. Сили покидали її. Якби Василь Андрійович був живий і побачив Гаську, він би жахнувся. Так, жити не хотілось, але Гаська постановила собі продовжити своє існування заради Василя Андрійовича. Чесно кажучи, вона не уявляла собі, що з нею станеться, коли їй зітруть пам'ять. Забуде, що на білому світі жив Василь Андрійович? Та це неможливо! Жодний лікар не змусить її зректися людини, яку вона кохає. Тому операцію в п'ятницю Гаська сприймала лише як можливість не потрапити до психіатричної лікарні. На кожному кроці вона бачила людей, які вийшли звідти, не зумівши повернутися до повноцінного життя, і не хотіла бути схожою на них.

Тепер Людвіг днював і ночував біля Гаськи. Її батьки спротиву не чинили. А для нього це була можливість завоювати серце дівчини. Коли йому розповіли про Василя Андрійовича, в якого була закохана Гаська, він розумів, що після його ліквідації та її нівелювання пам'яті може спокійно з нею одружитись.

14

Четвер Гаська вирішила присвятити Василеві Андрійовичу. Ні, тепер без нього не обходився жодний спалах її життя, але треба було впорядкувати записи про людину, яку вона кохала.

Гаська відправила Людвіга додому. Він благально подивився на неї. Вона це витлумачила по-своєму.

– Я нічого з собою не зроблю, – спокійно сказала Гаська. – Заїдеш завтра за мною о десятій.

Операція була призначена на одинадцять.

Людвіг уже став сміливішим за ці дні, коли відчув, що щастя так близько, і почав заперечувати, але Гаська гарячим поцілунком у губи зупинила його:

– Роби так, як я кажу.

Людвіг втратив дар мови після цих слів і тепла, яке передалося йому від Гаськи. Так, звичайно, він піде і не запитуватиме, чому Гаська цього дня захотіла залишитися сама.

Гаська почала записувати свої відчуття у зошит декілька років тому. Здебільшого йшлося про хлопців, з якими вона зустрічалася. Це не була хронологія подій, а власне відчуття, переживання й таке інше – і якби хтось занурився в це читання, мабуть, не зрозумів би, про кого і про що мова. Такі собі сюрреалістичні модернові записи закоханої дівчини.

Значна частина щоденника була присвячена Василеві Андрійовичу. Гаська перечитувала написане нею й усміхалася сама до себе. Подумала, що якщо їй справді зітруть пам'ять, вона візьме цей зошит і згадає Василя Андрійовича.

15

Коли Гаська сідала в машину Людвіга, то не думала, що через годинку-другу може повернутися додому зовсім іншою людиною. Тато й мама усміхалися з вікна, махали руками. Здавалося, нічого особливого не відбувається. Звичайна прогулянка з Людвігом, який після операції має стати її чоловіком.

Чоловіком? Людвіг має стати її чоловіком? А як же Василь Андрійович? Густий і гострий біль пронизав усе Гасьчине тіло, коли вона згадала про коханого. Боже, що вона робить?

Здається, Людвіг помітив неспокій ув її очах. Мабуть, він здогадався, що зараз відбувається в душі Гаськи. Жодні слова з його вуст не допоможуть. Звісно, Людвіг це зрозумів і збільшив швидкість, ризикуючи заплатити штраф дорожньому інспекторові. Гроші ніщо, якщо він втратить Гаську. Вона ж може вийти із машини і не піде на операцію з нівелювання пам'яті, пам'ятаючи до кінця життя того клятого старого.

Швидка їзда заспокоїла Гаську. Що має статися – те й станеться. Василя

Андрійовича вже не повернеш. А жити треба. Так, вона не кохає Людвіга, але кращого чоловіка їй годі відшукати. Навіть коли кохатиметься з ним, уявлятиме, що робить це з Василем Андрійовичем.

Людвігові поталанило. Жодного дорожнього інспектора по дорозі до лабораторії нівелювання пам'яті вони не зустріли.

16

Гаська увійшла до кабінету.

Мовчазний і серйозний лікар показав їй рукою на крісло. Тільки-но Гаська зручно вмостилась, як невидимі нитки оповили все її тіло. Не можна було поворухнути руками й ногами. З відчаю Гаська хотіла закричати, але не могла видобути жодного звуку з горла.

- Спокійно, - сказав лікар.

У нього була приємна усмішка. Гаська намагалась усміхнутись йому у відповідь, але навіть без дзеркала розуміла, що в неї нічого не вийшло.

Лікар натягнув їй на голову шапочку, яка поволі стискала голову. Було неприємно, але Гаська терпіла. Десь вона вже читала про подібні відчуття в якомусь романі. Все триватиме хвилину - і вона забуде Василя Андрійовича.

Гаська заплющила очі, але вже наступної миті не зрозуміла, що відбувається. Хтось нахабно зірвав шапочку з її голови. Вона побачила переляканого лікаря і невідомого чоловіка.

- Скільки пам'яті їй ви вже стерли? - запитав той?

- Сім з половиною відсотків, - відповів лікар, глянувши на прилад.

Невідомий трохи подумав і сказав:

- Я забираю її з собою. Запишете стерте і надішлете мені.

Він простягнув лікарю візитку і наскрізь пронизав поглядом Гаську.

Невидимі нитки вже не обплутували її тіло, але Гасьці здалося, що вона не зможе самостійно рухатись. Втім, коли незнайомець взяв її під руку, вона встала із крісла і зробила два кроки в напрямку до дверей.

- Іди за мною, - сказав цей чоловік і вийшов із кабінету.

Лікар намагався не дивитися на Гаську.

17

Гасьці здалося, ніби Людвіг вдає, що не знає її. Він втупив погляд у підлогу, вишукуючи невидимі тріщинки.

Гаська слухняно вийшла за незнайомцем надвір. Відчувала, що всі зі співчуттям дивляться на неї, але розуміла, що ніхто й пальцем не поворухне, щоби визволити її з полону.

Гаська усвідомлювала, що справді потрапила в полон. І навіть якби Василь Андрійович був живий, не зміг би її визволити.

Незнайомець відчинив дверцята машини. Він нахабно озирає груди і ноги Гаськи, а вона не сміє навіть глянути на нього, щоби припинити це нахабство. О, за інших обставин він би зрозумів, з ким має справу. А зараз треба бути слухняною, бо від її

поведінки залежить, як довго перебуватиме в полоні й чи вдасться взагалі повернутися до щасливого життя.

Втім, мабуть, для Гаськи це щасливе життя вже закінчилось, бо Василя Андрійовича ліквідували. Його обличчя вкотре виникло перед нею, але в якомусь обрізаному виді, ніби справді від неї відібрали оті сім з половиною відсотків пам'яті.

Гаська розуміла, що має справу з агентом національної безпеки, інакше він би так безцеремонно не змусив лікаря припинити операцію. Але навіщо йому треба було це робити? Гаська ж хотіла стерти свою пам'ять, бо відчувала, що божеволіє без Василя Андрійовича. Навіщо вони повертають її до минулого, якого вона хоче зректись?

Вони їхали доволі довго. Гасьці хотілося спокою. Вже жодна думка не залітала до її бідної голівоньки.

18

Мабуть, промайнула вічність між двома спалахами у свідомості Гаськи: коли машина зупинилась і коли незнайомець відчинив дверцята.

Гаська була зла на себе. Вирядилась, як на побачення. Міні-спідниця не лише оголювала тіло, а й, здавалося, душу. Коли на неї дивився Людвіг, Гасьці було байдуже. А від погляду цього чоловіка хотілося втекти, сховатись у власну мушлю, але свого прихистку Гаська не мала.

За всі свої дев'ятнадцять років життя у Дрогославі Гаська не бачила цього приміщення. Навіть не могла собі уявити, де воно знаходиться. Коли їхала в машині, чомусь не додумалася подивитись у вікно, в якому напрямку вони рухаються. Сірий невиразний колір. Однакові вікна. Що тут?

Вона слухняно йшла за незнайомцем. У широких коридорах гучно лунали їхні кроки. Хтось вітався з чоловіком, спину якого вона бачила, а він лише кивав головою. З цього вона зробила висновок, що він тут головніший, ніж вони. Чому Гаська його зацікавила? Вона відчувала, що люди, які йшли їй назустріч, потім дивляться їй в спину.

До її бідної голівоньки несподівано залетіла думка, що за цим чоловіком Гаська готова йти хоч на край світу. Але вже наступної миті їй стало соромно. А як же Василь Андрійович? І ще через спалах Гаська виправдовувала себе, що той, кого вона кохала, – мертвий, а їй зовсім не хочеться йти у монастир.

Незнайомець зупинився перед дверима, і Гаська, занурена в себе, вперлася грудьми в його спину. Їй здалося, що він усміхнувся. Гасьці стало весело, ніби в подальшому вона мала приємно провести час з цим чоловіком.

19

Гаську посадили у широке крісло посеред кімнати. Їй здалося, що за нею спостерігають зі всіх куточків. Насправді перед нею був лише незнайомець. Він сидів за столом, заглибившись у читання якихось документів. Здавалося, зовсім забув про присутність Гаськи.

Гасьці було незручно сидіти. Хотіла підібгати під себе ноги, але тоді міні-спідниця заковувалася до самих трусиків. Як тоді виглядатиме в очах незнайомця?

Мабуть, він усвідомив її муки. Підвівшись з-за столу, незнайомиць повільно пішов на неї, а потім зайшов ззаду і схилився над Гаською. Вона відчувала, що він розглядає її груди, які вивалювалися з-під блузки. Раптом Гасьці захотілося, щоб він цілував її, а вона би куйовдила йому волосся.

Звісно, вона задалеко зайшла у своїх еротичних фантазіях, бо не відразу зрозуміла, що він у неї запитав:

– Де Василь Андрійович?

Як де? Ви ж його ліквідували!

Гаська не сказала цього, ніби розуміла, що від її відповіді залежатиме, як довго ще вона перебуватиме на цьому світі.

Тепер незнайомиць схилився перед нею. Вона бачила лише його соковиті губи. Грішні думки знову залетіли до її бідної голівоньки. Але коли вона потягнулася своїми губами до його, незнайомиць сильно вдарив її по обличчю. Гаська не втрималась і разом з кріслом впала на підлогу.

Тепер міні-спідничка закотилась їй мало не до грудей. Незнайомиць з цікавістю розглядав її прозорі трусики, ніби вперше у своєму житті побачив цей витвір мистецтва.

20

Гаська не пам'ятала, як знову опинилась у кріслі. Мабуть, на автопілоті виконала команду незнайомця, який наказав їй підвестися. Ліва щока палала, але Гаська не наважувалася доторкнутися до неї. Помітила, що верхнього ґудзика на блузці нема. Пошукала його очима. Побачила. Був недалеко, але Гаська не посміла підняти його. Скосила погляд на груди. Безсоромно визирають, спокушуючи незнайомця.

Але цей чоловік, мабуть, міцний горішок. З породи тих, які подобались Гасьці, але вона ніколи не мала з такими справ. Ті хлопці, з якими вона ходила, були слухняними й виконували її забаганки, лиш зрідка виходячи з-під контролю, та й то коли Гаська зухвало напоказ виставляла свої принади. Вона любила ними керувати. Але аж тепер, до болю в скронях, усвідомила, що хотіла би зустрічатись ось із таким чоловіком – мужнім і сильним. Гаська, як справжня жінка, прагнула підпорядковуватись сильнішому, а змушена була керувати слабшими.

Незнайомиць знову сидів за столом, заглибившись у папери й не звертаючи на Гаську жодної уваги.

Аж тепер вона почула цокання годинника на стіні. Через розчинене вікно до її бідної голівоньки долітали звуки із вулиці.

Різно пролунав телефонний дзвінок, аж Гаська здригнулась. Апарат, який стояв на столі, вона колись бачила в музеї. Такими вже років сто, мабуть, ніхто не користувався.

Чоловік мовчав у слухавку, дивлячись крізь Гаську, а потім тихо, думаючи, що дівчина не чує, сказав:

– Вона не знає, де Василь Андрійович.

Незнайомиць ще трохи помовчав і поклав слухавку.

21

Одна вічність змінювала іншу, ніби вартові, які оберігають людське життя.

Здавалося, Гаська не лише нічого не бачила і не чула, а й ні про що не думала. Мабуть, це було все-таки не так, бо вона пам'ятала, що незнайомець за столом затягнув штори й увімкнув світло, а фрагменти якихось думок таки залітали до її бідної голівоньки.

Нарешті чоловік за столом заговорив до неї батьківським тоном, ніби перед ним була неслухняна, але все ж його рідна дитина:

- Дасте нам чути, коли з'явиться Василь Андрійович. Без нашого дозволу щоб ви не навідувались до лабораторії нівеляції пам'яті. Вам усе зрозуміло?

Гаська злякано і слухняно кивнула головою.

- Можете бути вільні.

Гаська сиділа доти, доки чоловік за її спиною не торкнувся до плеча. Вона не зауважила, коли він там опинився: спустився з небес чи виріс з-під землі? Глянувши на нього, подумала, що це близнюк того чоловіка, який сидів за столом. Чи, може, це і є той самий чоловік, а вона продовжує тихо божеволіти, бо їй стерли лише сім з половиною відсотків пам'яті? Цього явно недостатньо, щоби забути все, що було з нею до цього. Чи лише вибірково в неї хотіли відібрати те, що пов'язане з Василем Андрійовичем?

На подвір'ї її зустрів Людвіг. Здавалося, він боїться Гаську.

Вони їхали, а вона жалкувала, що забула підняти гудзик з підлоги.

22

Батьки зустріли Гаську так, ніби з їхньою донькою нічого не трапилось. Але з їхньої поведінки вона зрозуміла, що вони про все знають. Ба, більше! Причетні до того, що Гаська побувала в сірому, з однаковими вікнами, приміщенні національної безпеки, про існування якого в Дрогославі вона не здогадувалася.

Людвіг теж усе знав і був причетний до її спілкування з агентом національної безпеки. Гаська не могла собі пояснити, звідки у неї з'явилась інтуїція, про яку вона чула, але не підозрювала у собі. Подумала, що це було пов'язано з тими сімома з половиною відсотками пам'яті, які в неї встигли відібрати.

Але не це було зараз головним. Василь Андрійович живий! Гасьці не дозволили нівелювати пам'ять, бо він може знову з'явитись у її житті. Він їм потрібний - а їй ще більше, але вона його нікому не віддасть.

Що ж, хочете бавитись зі мною - я візьму участь у вашій грі, але не за вашими правилами. Правила будуть мої, і ви не повинні про це здогадуватись.

Вечеряли разом, дружньо, по-сімейному, як у добрі старі часи. Тато жартував, мама сумно дивилася на Гаську, а та вдавала, ніби й справді нічого не трапилось, хоча прекрасно розуміла, що сьогодні втратила батьків. Людвіга теж втратила, і він ніколи не стане її чоловіком, але батьків було все-таки шкода. Вона ще могла їх виправдати, проте від цього не ставало легше.

Зошит з її записами безслідно щез. Гаська сумно усміхнулась сама до себе.

23

Тепер Гаська воліла не затримуватися зранку вдома, щоби не змушувати батьків зраджувати їй більше, ніж вони могли собі це дозволити, виконуючи прямі накази агентів національної безпеки. Та й Людвіга уникала, вигадуючи все нові й нові причини, щоби не зустрічатися з ним.

Гаська розуміла, що той, хто потрапив у тенета національної безпеки, вже з них не вирветься до кінця свого життя. Не знати якою була би Гаська, якби співробітничала з агентами. Мабуть, вони не дурні, раз напяму не запропонували їй допомогти упіймати Василя Андрійовича. Але тепер використовують її на живця. Треба бути обережною, щоби Василь Андрійович не заплутався в їхніх сітках.

Гаська безцільно гуляла Дрогославом, намагаючись вирахувати тих, хто стежитиме за нею. Але, мабуть, вони були професіоналами, бо Гаська нічого підозрілого не помітила.

Тоді вона стала вдивлятись в обличчя людей, які йшли їй назустріч, намагаючись упізнати Василя Андрійовича. Гаська розуміла, що він мав змінити зовнішність, щоби не потрапити до рук агентів національної безпеки. Але скільки не муляла очі, нікого подібного на Василя Андрійовича не знаходила.

Тиждень прогулянок не приніс жодних результатів. Гаська подумала, що якщо Василеві Андрійовичу вдалося втекти, то навряд чи він буде залишатись у Дрогославі.

Гаська вже була не проти знову ходити з Людвігом, але той перестав набиватись їй у чоловіки.

24

Якось біля входу в парк культури і відпочинку Гаська зустріла лікаря, який стер їй сім з половиною відсотків пам'яті. Вона відразу зрозуміла, що той опинився тут не випадково, але не хотіла глибоко замислюватися над цим.

- Як поживаєте? - запитав він.

У нього була мила усмішка.

- Краще за всіх! - бадьоро відповіла Гаська.

Цю фразу вона почула в якомусь фільмі і тепер використовувала її, коли треба і не треба.

Вони прогулювались парком, говорили про все і про ніщо. Якби лікар взяв її зараз під руку, Гаська б не заперечувала. І від поцілунку не відмовилась би. Але лікар був скутий і тримав на короткому повідку якусь важливу думку

- Хочете побачити Василя Андрійовича? - нарешті запитав він.

Гасьчине серце впало у п'яти. Здається, вона готова була розцілувати лікаря, але коли глянула йому в очі, все зрозуміла. Здається, переляк уже ніколи не покидав цього чоловіка. І навіть красива усмішка не могла цьому зарадити.

- Я намагаюся більше про нього не думати, - твердо сказала Гаська. - Дякую за ваш час.

І цю фразу, яка їй сподобалась, вона почула в якомусь фільмі.

Гаська себе не впізнавала. Серце її прагнуло до Василя Андрійовича, а інтуїція підказувала, що лікар належить до вогненних провокаторів, для яких нема нічого

святого. І маму рідну продасть з милою усмішкою на вустах.

25

Гаська, мов військовик, чітко карбувала крок і спиною відчувала розгублений погляд лікаря. А якщо вона помилилась і той справді знає, де знаходиться Василь Андрійович? Можливо, втратила єдину можливість побачити коханого.

Але наступний спалах життя висвітлив іншу картинку. Навіть якщо лікар не провокатор, то агенти національної безпеки можуть відстежити, як Гаська піде до Василя Андрійовича. Ні, вона не принесе їм такого задоволення.

Зазвучав телефон. Незнайомий номер.

– Нам треба зустрітись.

Вона впізнала цей голос. Це ворог, якого хотіла бачити другом.

Будь-кому іншому Гаська би сто разів відмовила, але перед цим чоловіком, навіть перед його голосом втрачала все – волю, міць, дух.

– Коли? – запитала.

– Вже, – відповів він і назвав номер машини, в яку вона повинна сісти.

За якихось п'ятдесят метрів Гаська побачила цей автомобіль. Відчинила дверця і сіла на заднє сидіння. Водій уважно глянув на неї у дзеркальце.

Їхали мовчки. Гаська зосереджено думала, навіщо цей чоловік хоче з нею зустрітись. Лікар накапав, що провокація не вдалася?

Тепер Гаська помічала, куди вони їдуть. Спочатку повз першу школу, в якій вона вчилась. Дорога вела до сміттєзвалища, але за триста метрів до нього звернули ліворуч і незабаром вперлись у браму, за якою було приміщення Дрогославського відділення національної безпеки.

Йшла до входу за мовчазним водієм. Гаська думала про те, що, мабуть, багато роботи у цих суворих чоловіків. Вона хотіла бути в їхній команді. Цікаво, чи беруть сюди жінок?

26

Водій зупинився перед знайомими Гасьці дверима. Втім, вона радше відчула це, ніж зрозуміла, що прийшли саме туди.

Посеред кімнати вже не було крісла, в якому вона тоді сиділа.

За столом Гаська побачила чоловіка, якого боялась і хотіла. Її жіноче ество затріпотіло.

Він уважно глянув на неї. Сховав документи в папку. Поклав її у шухляду столу. І усміхнувся.

Гасьці здалося, що її запросили на побачення. Аж тепер вона побачила на столі пляшку коньяку і цукерки. Знову розсердилася на себе, як тоді, але з іншого приводу. Тепер не мала міні-спідниці і блузки, з якої вивалювалися груди. Після візиту сюди спеціально вдягалася так, щоб не приваблювати чоловіків. А нині їй хотілося привабити цього агента національної безпеки.

Чоловік обійняв її, мов давню приятельку, взяв за руку і повів до столу. Всадив на крісло, а сам всівся навпроти. Їхні коліна торкались, і по тілу Гаськи попливла тепла

хвиля. Вона почервоніла від п'ят до кінчиків волосся, не сміючи глянути на повелителя її серця.

Гаська почула булькання коньяку, який чоловік розливав у вузькі, але високі стаканчики.

– За нашу співпрацю! – промовив він, подаючи їй один із них.

Гаська трохи пригубила і хотіла відставити стаканчик на стіл, але чоловік не дав їй цього зробити, перехопивши руку:

– Ні, ні, до кінця!

Магія його голосу зробила свою справу.

27

Щось дивне почало творитись у бідній Гасьчиній голівоньці. Ніби два паралельних світи, в яких вона одночасно перебувала, плавно переходили один в одний, міняючись місцями. Їй стало легко і весело. Тепер Гаська була готова зробити для цього чоловіка все, що він забажає. Вона дивувалася сама собі, чому не здогадалася про це раніше і не запропонувала йому свої послуги.

Гаська з цікавістю спостерігала, як чоловік вилив свій коньяк до пляшки. Та зникла в сейфі. Гасьці здалося, що чоловік не ставив її туди, а пляшка сама слухняно пропливла на вказане їй його поглядом місце.

Гаська побачила, що чоловік сидить навпроти неї, хоча ще мить тому їй здалося, що його поруч нема. Вона аж тепер побачила його обличчя. І очі, з яких йшов космічний холод. Гасьці здалося, що чоловік наскрізь пронизав її поглядом, і не залишилося в ній жодної клітиночки й атому, в які б він не заглянув.

Його долоні лягли на її вуха. Вмить зникли всі звуки на білому світі. Було дивно бачити, але не чути. Він притягнув її голову ближче до себе, але тепер у Гаськи не виникало бажання, як тоді, поцілувати його в губи.

І коли, здавалося, їхні душі возз'єднались, чоловік прошепотів:

– Ти знайдеш Василя Андрійовича і зробиш усе, щоби я міг його взяти.

Гаська не чула, що він шепотів, бо його долоні міцно стискали її вуха, але все зрозуміла з його губ, і була здивована, бо раніше не помічала за собою цієї здатності глухонімих.

Він поцілував її в лоб, як покійницю.

28

Гаська втратила лік часу й вимір простору, в якому перебувала.

Вона прийшла до тями, побачивши себе ніби збоку, – голою в ліжку. Чоловік був лише в трусах і з цікавістю розглядав її молоде тіло. Складалося враження, що він здивований її молодістю і красою, ніби до цього мав справу лише зі старістю і потворністю. А Гасьці не було соромно. Вона знала собі ціну. Її аж зсередини розпирало, що саме цей чоловік розглядає її. Якби на неї дивився хтось інший, вона би показала йому, де раки зимують. А цей чоловік міг витворяти з нею все що завгодно, і що би він не зробив їй, було приємно.

– Я не знав, що ти ще дівчина.

У його словах вона не почула виправдання. До її бідної голівоньки залетіла думка, що якби й знав це, все одно зробив би те, що сталося. Але якщо вона і хотіла комусь віддатись, так це цьому чоловікові.

Він сам повернув її до реалій життя, нагадавши про Василя Андрійовича. Навіть якби їй тоді повністю стерли пам'ять, а не ті нещасні сім з половиною відсотків, вона би все одно пам'ятала, що має зробити з Василем Андрійовичем все, чого бажає цей чоловік.

А він уже вдягав її, як малу дитину, і Гасьці був приємний кожний дотик до її тепер уже грішного тіла. Вона вивчала кожну рисочку його обличчя, мов жриця науки під мікроскопом, ніби заглиблюючись усередину, блукаючи від зморщечки до зморщечки, і цей процес їй теж був приємний.

Потім вони знову опинились у його кабінеті, і Гаська не пам'ятала, як це сталося. Вони що, переміщались в просторі й часі чи просто йшли?

Чоловік дав їй маленьку пляшечку, сказавши, що рідиною всередині неї треба напоїти Василя Андрійовича, – і Гаська блаженно кивнула головою.

29

Тепер Людвіг завжди ходив з нею. Гасьці це не видавалося дивним. Мабуть, цього хотів її чоловік – Бог, цар і герой в одній особі. Він приставив Людвіга, щоби з нею нічого не сталося. Так, він був її чоловіком – і не тому, що Гаська переспала з ним. Саме цього процесу входження в її тіло вона не пам'ятала. Але для неї було головним, що цей чоловік заволодів її душею. Гаська знала, що має зробити для нього. Якщо треба, переступить не лише через труп Василя Андрійовича, а й через тіла мами й тата.

Навидовижу життя стало легким і щасливим. У кожному зустрічному Гаська готова була побачити друга. Лише Василь Андрійович тепер став її особистим ворогом, якого треба ліквідувати. Гаська не розуміла, звідки в неї народжується ненависть до Василя Андрійовича, але якби навіть хотіла зупинити цей процес всередині себе, вже б не могла цього зробити. Чоловік своїм поцілунком у лоб ніби запечатав її, зачинив усі ходи для відступу. Та Гаська й не хотіла відступати, поки не принесе в жертву Василя Андрійовича.

Несподівано знайшовся зошит із її записами. З'ясувалося, що він спокійнісінько лежав собі під подушкою. Гаська знову стала записувати свої відчуття й цього разу не боялася, що хтось знову може поцупити його в неї.

І коли одного ранку Гаська відчула, що сьогодні зустрінеється з Василем Андрійовичем, зрозуміла, що слід вдягнути міні-спідничку і блузку, з якої б вистрибували груди.

30

День був сонячний. На небі – ні хмаринки.

– Яка ж ти сьогодні гарна, – сказав Людвіг, відразу пожалкувавши про це, боячись гніву Гаськи, а ще більше – що розповість про його залицання тому чоловікові з національної безпеки.

Але Гаська не звернула на ці слова жодної уваги. Вона розуміла, що сьогодні в її житті повинно трапитися щось незвичне і незворотне. Це відчуття йшло зсередини і відбилось насамперед на її обличчі, як буває з вагітною жінкою, коли вона відчуває дитинку в собі.

Ось цей вираз обличчя й побачив Людвіг, ще не розуміючи, що саме вдалося пізнати йому, а не комусь іншому. Він не смів брати Гасьчину руку в свою, як раніше. Після розмови з тим чоловіком із національної безпеки Людвіг нізащо на світі не наважився би поцілувати дівчину, яку продовжував кохати, намагаючись вдавати із себе байдужого в її присутності. Йому чітко втовкмачили в голову, що слід забути про симпатії до Гаськи, бо мова йде про справу державного значення. І хоча Людвіг тепер завжди був поруч з Гаською, все ж відчував себе не її хлопцем чи майбутнім чоловіком, а ніби тіло-охоронцем, хоча йому ніхто не сказав, як саме він повинен діяти, якби Гасьці справді загрожувала небезпека.

Не сказавши одне одному жодного слова, Гаська і Людвіг намотували кола в міському парку культури і відпочинку, коли вона здалеку побачила Василя Андрійовича.

31

Гаська радше відчула, ніж зрозуміла, що це саме Василь Андрійович, а не хтось інший. Вона не пам'ятала, коли вони востаннє бачились, а тому не давала собі звіту, чи можна було за цей час відростити таку розкішну бороду. Великі окуляри із затемненими скельцями ховали не лише очі, а й обличчя. І лише накульгував Василь Андрійович так, як тоді, і Гаська не могла його сплутати ні з ким іншим.

Вона відчувала, що Василь Андрійович дивиться не стільки на неї, скільки сполоханий з'явою Людвіга. Що цей хлопчисько робить тут? Неспокій Василя Андрійовича миттєво й невидимо передався їй, ніби вони вже були назавжди скуті єдиним ланцюгом нещастя.

- Купи мені морозива, - сказала Гаська, й аж самій стало весело, що вона зуміла так швидко й безпечно розв'язати цю проблему.

Людвіг, нічого не підозрюючи, побіг виконувати забаганку Гаськи, ніби песик, якому кинули палицю, а він має її принести.

Порівнявшись з Гаською, Василь Андрійович тицьнув їй у руку папірець, пронизав її наскрізь поглядом, аж всередині неї все затерпло, і швидко пішов геть, ще більше накульгуючи. Коли він торкнувся її руки, ніби струм пронизав усе Гасьчине тіло.

Здається, минула вічність. Гаська безпорадно озиралась. Скільки не вимацувала поглядом кожний куточок парку культури і відпочинку, Василя Андрійовича ніде не було, ніби випарувався, мов роса на сонці, в часі й просторі.

32

"Завтра будь на цьому місці о десятій ранку, але без Людвіга".

Гаська до останнього вагалася, чи справді це був Василь Андрійович, але записка свідчила про реальне його існування.

Гаська затиснула записку в кулак, щоби вдома ще раз уважно перечитати її, ніби

намагалася знайти щось потаємне, чого не було написано.

Людвіг висолопив язик, мов пес, і біг до Гаськи, але за декілька кроків перед нею перечепився і впав, роздушивши тілом морозиво. За інших обставин Гаська би розсміялась із невдатного кавалера, але тепер Людвіг упіймав погляд цариці. Не було нічого гіршого для раба, ніж не виконати її наказ. Саме так він це витлумачив, пролепетав: "Я зараз ще куплю" – і побіг знову за морозивом.

Гаська була розчарована. Ні, Людвіг з його дурнуватим морозивом її зовсім не цікавив. Вона думала, що сьогодні все закінчиться. Люди її чоловіка схоплять Василя Андрійовича – і для Гаськи настане вільне й щасливе життя.

Вона з жахом згадала, що забула на тумбочці біля свого ліжка пляшечку з рідиною для Василя Андрійовича. А що коли мама знайде і спробує скуштувати?

Більше Гасьці не було що тут робити. Про Людвіга, який побіг за морозивом, вона вже не думала.

33

Гасьці здалося, що в пляшечці, призначеній Василеві Андрійовичу, не вистачає декількох крапельинок. Але спробуй на око точно визначити. Гаська уважно подивилася на маму, але та з олімпійським спокоєм витримала її погляд. Довелося пляшечку сховати під подушку. Там лежав зошит із її записами. Подушка ніби стала оберегом таємниць Гаськи, до яких ніхто не мав доступу. Принаймні так хотілося Гасьці.

На когось іншого Гаська би вже давно розсердилася, але лише не на чоловіка. Він не сказав їй, чи має йому якось повідомити, коли зустріне Василя Андрійовича. Не Людвігу ж говорити, щоби зв'язався з її чоловіком і передав зміст записки про завтрашню зустріч із Василем Андрійовичем.

Людвіг не забарився сповістити про себе. Він зателефонував Гасьці. Вона відчувала, що він ображений. Ще б пак! Кинути напризволяще кавалера, який постраждав через морозиво. Таке могла собі дозволити лише Гаська. Але Людвіг не скаржився, розуміючи, що сьогодні йому вже нічого не світить.

– Я зайду до тебе завтра о десятій, – сказав.

– Добре, – байдуже відповіла Гаська, розуміючи, що о цій порі вона в міському парку культури і відпочинку зустрінеється з Василем Андрійовичем, з яким назавжди буде покінчено.

34

Якби Гаська зараз глянула на себе в дзеркало, то побачила би не красиву дівчину, чи то пак уже жінку, якою була ще недавно, причому в основі лежала не зовнішня, а внутрішня краса. Вона би побачила самовдоволену самку, яка жадає чоловіка, а до всього іншого їй нема справи.

Гаська уявила собі обличчя Людвіга, який завтра зайде до неї о десятій ранку, тоді як о цій порі Гаська отримає блаженне задоволення від того, що впіймають Василя Андрійовича. Їй вже стало солодко і приємно, ніби самотужки з'їла великий торт, що вдасться ошукати цього бовдура. Звісно, цим словом вона назвала Людвіга.

Але вже наступний спалах у її свідомості приніс неспокій. Гаська хотіла згадати

обличчя чоловіка – і не змогла. Вона бачила його ніби окремо. Ось міцна рука, яка ляснула їй по щоці. А ось очі, з яких іде космічний холод. І теж окремо губи, які вона хоче поцілувати. Але цілісна картина відсутня.

Гаська заплющує очі й ніби в сповільненому фільмі бачить свою подорож його обличчям. Але все настільки крупним планом, що видно кожну зморщечку і не можливо побачити саме обличчя, яке має бути неповторним, і Гаська в цьому впевнена. Замість цього вона чомусь шепче: "Непотворним" – і їй здається, що обличчя в цього чоловіка саме потворне, а не красиве, і Гаська вже не називає чоловіка своїм, ніби випаровуються чари того коньяку, який вона змушена була випити в кабінеті агента національної безпеки.

35

Їй наснилося, що Василь Андрійович знімає бороду і приміряє її Гасьці. Каже: "А тобі личить". Гаська усвідомлює, що борода міцно приклеюється до неї. Вона не бачить чоловіка, який бив її, але відчуває холодок в тому місці на лобі, куди він її поцілував, і чує, що він каже: "Для повного щастя мені бракувало ще бородатої жінки".

Гаська прокидається. Дивиться на годинник. Сьома ранку. Обережно двома пальцями доторкується до підборіддя. Звісно, нема ніякої бороди. Лише пушок над верхньою губою. Постійно має з цим проблеми. Позбудешся його, а він знову росте. Людвіг каже, що той пушок над верхньою губою робить її сексуальною. Мало що думає Людвіг. Він не її чоловік. А чоловікові той пушок не подобається. Гаська впевнена в цьому.

Гаська довго чаклує перед дзеркалом. Залишається задоволеною. Усмішка від вуха до вуха засвідчує їй гарний настрій.

Вона кладе в сумочку пляшечку з рідиною для Василя Андрійовича. Ще не знає, як і коли його застосувати. І чоловік детально цього не пояснив. Але вона кмітлива. Впорається. Сьогодні розпочнеться новий етап її життя.

Гаська дивиться на годинник. Дев'ята ранку. Мама кличе снідати, але Гаська не хоче. Справи треба робити натщесерце.

Вдягається і виходить надвір, щоб не зіштовхнутися з Людвігом, який любить приходити раніше встановленого нею часу.

36

У міському парку культури та відпочинку Гаська була вже пів десятої. Сіла на лавку. Їй здалося, що занадто багато молодих людей гуляють о цій порі тут. Потім подумала, що це, мабуть, хлопці чоловіка. Вже не казала "її чоловіка", але ще не був для неї "незнайомцем". Невже вона справді не пам'ятає, як він увійшов тоді в неї? Дівчата казали, що перший раз буває боляче. Болю з чоловіком Гаська не пам'ятала.

Їй здалося, що вона забула вдома пляшечку з рідиною, призначеною Василеві Андрійовичу. Все похололо всередині неї. Заглянула в сумочку. Фу! Пляшечка була на місці.

А вже за п'ять хвилин до десятої Гаська зрозуміла, що вона дурепа. Ні, Дурепа з великої літери! Василь Андрійович написав, щоби була на тому місці. На якому тому?

Гаська не пам'ятала. Парк культури і відпочинку був великим, а для Гаськи зараз – більшим, ніж планета Земля.

Паніка почала охоплювати її. До тям привів дзвінок від Людвіга. Ще його їй зараз найбільше бракувало! Стоп. Людвіг. Морозиво. Усміхнулась сама до себе. За якихось сто метрів звідси було місце, де Гаська зустрілась із Василем Андрійовичем. Глянула на годинник. За дві хвилини десята. Декілька разів глибоко вдихнула і різко видихнула. Її так вчили заспокоюватись. Зараз не допомогло.

Підвелася з лавки і пішла, ніби на Голгофу.

37

Василя Андрійовича не було.

"Не прийде", – приречено подумала Гаська. Для неї це означало лише те, що не стане потрібною чоловікові – ну, тому, який перший увійшов у неї.

Зауважила, що більше не бачить жодного з тих молодих людей спортивної статури, які щойно гуляли в парку культури і відпочинку. Взагалі поруч нікого нема. Переселилась у паралельний світ, у якому нема людей? Рік тому читала якийсь роман про це. Невже теж переживе подібні жахіття, як головна героїня роману? Хотіла знівелювати пам'ять, щоби не потрапити до божевільні. А хто їй допоможе вирватись із паралельного світу?

Але коли Гаська здалеку побачила Василя Андрійовича, зрозуміла, що таки перебуває у реальному житті. Борода. Окуляри. Кульгає. Що ж ти летиш на світло, мов метелик? Навіть шкода його стало. Але лише на мить.

Поки Василь Андрійович повільно йшов до Гаськи, в її бідну голівоньку залетіла думка, як йому вдалося втекти і чому "Дрогославська зоря" опублікувала інформацію про його ліквідацію? Мала ж час подумати про це раніше, але аж тепер зрозуміла, що справді було би цікаво про все дізнатися від самого Василя Андрійовича. Може, і їй колись знадобиться.

Усміхнулась сама до себе. Ні, їй це не потрібне. Вона не бунтарка. Не революціонерка. Гаська хоче жити. Не має значення з ким. Просто жити!

38

Гаська повільно йшла назустріч Василеві Андрійовичу. Серце її, здається, ось-ось вискочить із грудей. Різко заболіло в потилиці, ніби хтось ззаду вгвинчувався в неї, але Гаська не дозволила собі зупинитись, боячись, що це можуть не так витлумачити. Мовляв, вона подає умовний знак злочинцеві.

За спиною у Василя Андрійовича Гаська побачила двох молодиків спортивної статури. Їхні брати-близнюки звідусіль підтягувалися до точки, в якій мали пересіктись Гаська і Василь Андрійович. Здавалося, саме тут час і простір нарешті стануть єдиним цілим.

Гаська не відразу зрозуміла, що трапилось. Василь Андрійович зчитав, мабуть, тривогу з її обличчя, озирнувся, побачив молодиків спортивної статури і прискорив хід, безбожно накульгуючи. Гаська зблизька побачила його обличчя. Якщо сказати, що воно палало гнівом – значить, нічого не сказати. Василь Андрійович пронизав її

поглядом – і замість Гаськи залишилася купа попелу.

Десь за спиною Гаськи молодики спортивної статури скрутили Василя Андрійовича. Той викрикував прокляття на її адресу. Вона ж не наважувалася озирнутися, бо й так усе було зрозуміло: Гаська виконала те, що у неї вклав чоловік. Проте в неї не було радощів від того, що молодики спортивної статури схопили Василя Андрійовича. Ще вчора Гаська думала, що коли станеться це дійство, вона може розпочати новий етап у своєму житті. Хотілося, щоби Василь Андрійович назавжди залишився позаду, ніколи думки про нього не навідувалися до її бідної голівоньки. Але з цього нічого не виходило. Було таке враження, ніби хтось вичавив її, мов лимон, до останньої крапельочки.

39

День минав за днем, але час для Гаськи зупинився. Агент національної безпеки не турбував її – і Гаська з жахом усвідомила, що наробила. Це ж через неї знову арештували Василя Андрійовича. Мабуть, його вже ліквідували – цього разу посправжньому, остаточно. Гаська усвідомлювала, що не буде їй прощення – ні на землі, ні перед Богом.

І коли вона визріла до того, щоби вкоротити собі життя, побачила, що під подушкою нема пляшечки з рідиною, призначеної для Василя Андрійовича. Щез і зошит з її записами. Крадіжку Гаська відразу списала на маму, яка час від часу заходила до її кімнати, коли Гаська була в туалеті, на кухні чи вешталася Дрогославом. Думала, що буде гніватися на неї, але стало байдуже. Жити – то жити. Мабуть, Гаську чекають ще випробування, якщо смерть не хоче ніжно її обійняти. А так було би добре відправитися на той світ. Це єдина можливість зустрітися з Василем Андрійовичем. На землі їй така розкіш не загрожує.

У житті Гаськи знову з'явився Людвіг. Спілкуючись з нею, він став сміливішим. Якщо раніше ініціатива завжди була за Гаською, то тепер – за ним. Скажімо, Людвіг відчував, що Гаська не хоче гуляти, – і на цілий день залишався з нею в її кімнаті. Помах чарівної палички – і Гасьчині батьки аж до вечора зникали із квартири.

Спочатку Гасьці було байдуже займатися сексом із Людвігом. Потім стало цікаво, аж поки не почала отримувати від цього задоволення.

40

Думки про Василя Андрійовича все рідше й рідше залітали до бідної Гасьчиної голівоньки. Зате вона вже починала сердитися на Людвіга: чому він не пропонує їй вийти за нього заміж?

Гаська відразу не зрозуміла, що це за незрозумілі поштовхи відбуваються в її животі, аж поки не здогадалася: дитинка. Ніколи раніше не задумувалася, чи хоче вона мати дітей. Усвідомлення, що буде народжувати, застало її зненацька. Ніби мала радіти, але цього відчуття не було.

Перший спалах у свідомості висвітлив необхідність розповісти Людвігу про вагітність. Добре, що в ту мить його не було поруч, бо вже наступний спалах сповістив, що дитинка може бути не від Людвіга, а від агента національної безпеки. А третій

спалах узагалі доконав Гаську: Людвіг, почувши цю новину, взагалі може відмовитися від неї. Мовляв, і я не я, і дитина не моя.

Гаська не розповідала Людвігу, що першим її чоловіком був агент національної безпеки, але чомусь була твердо переконана, що якщо він і не знає цього, то принаймні здогадується. Може, агент національної безпеки передав Людвігу естафетну паличку, щоби той опікувався Гаською та її дитиною? У Людвіга не було вибору, тому не доводилося казати про його кохання до Гаськи.

Мама побачила, що з Гаською коїться щось не те. Гаська вистрелила:

– Я вагітна!

– То виходь заміж! – швидко зреагувала мама.

Залишалося запитати: "За кого?", але Гаська цього не зробила.

41

Коли наступного дня Гаська побачила Людвіга, то прочитала в його очах сум. Здається він уже знав про її вагітність. Мама сказала? Чи агент національної безпеки? Ну і добре! Гаська все-таки сказала йому, що чекає дитинку. Людвіг ніяк на це не відреагував.

Його поведінка обурила Гаську. Він що, відмовляється від своєї дитинки? Але наступний спалах у її свідомості висвітлив зовсім інше. Гаська ж достеменно не знала, від кого в її лоні зародилося нове життя: від Людвіга чи від агента національної безпеки. Інтуїтивно вона відчувала, що все-таки батьком її дитини був той, кому вона вперше віддавалася, хоча зовсім цього не пам'ятає. Мабуть, Людвіг теж думав про це, і його гнітило, що не він може бути батьком дитини Гаськи.

Мама вже розповіла батькові про вагітність доньки. Складалося враження, що вони не знають, радіти їм чи ні.

Гаська чекала, що агент національної безпеки знову викличе її до себе і розставить усі крапки над "і" в цій справі. Звісно, її цікавила й доля Василя Андрійовича, про якого вона стала все більше й більше думати, коли усвідомила, що завагітніла, але ні з ким не мала права поділитися думками про це. А щоб у агента національної безпеки розпитати про Василя Андрійовича – Гаська про це не могла навіть мріяти.

Здавалося, весь світ зараз проти неї. Але Гаська мала характер. Ще покійна бабуса завжди казала про це. Чим більше на Гаську тиснули, тим міцнішою вона ставала. І якщо зараз, на її думку, ніхто не хотів, щоби вона народила дитинку, Гаська вирішила, що зробить це на зло всім.

42

Гаська навіть не помітила, коли Людвіг зник із їхньої квартири, але вже надвечір з'явився знову. Видно, агент національної безпеки, за Гасьчиним припущенням, попрацював з ним. Людвіг сяяв, як нова копійка. Гаська розуміла ціну цим перемінам, але вдавала, що зраділа великому букетові троянд, які Людвіг подарував їй.

Гаська не сумнівалась, що й маму налаштували відповідним чином.

– А що тут молодята святкують? – вдавано весело зашебетала вона.

– Та ось хочу запропонувати вашій доньці руку й серце, – серйозно, аж до нудоти,

промовив Людвіг.

Мама заметушилась, побігла за чоловіком. А той уже відповідно вдягнувся. Краватка, яку старий ніколи не вдягав, стискала йому шию. Він теж награно усміхався.

Гаська байдуже спостерігала за цією виставою, розуміючи, що мусить вступити в це річище, якщо не хоче повторити шлях Василя Андрійовича. Зрештою, яка різниця, від кого в неї дитина. Головне, що це її дитина. Чи буде з нею Людвіг, чи агент національної безпеки – не має вирішального значення. Звісно, безпечніше було би, якби поруч був той, хто першим увійшов у неї, але неприязні до Людвіга теж не відчувала. Принаймні коли займалася з ним сексом, отримувала задоволення.

Найбільше, чого хотіла Гаська зараз, – щоби цей цирк на дроті чимшвидше закінчився.

43

Тепер Гаська була нареченою – і ця незвичність сковувала її зсередини. Здавалось, що й тіло їй не належить, а якійсь іншій жінці.

Мама й Людвіг узяли на себе всі приготування щодо весілля – і Гаська була їм вдячна за це. Тато ходив сумний, і Гаська інтуїтивно відчувала, що він не задоволений вибором доньки. Тату, тату, а вибору й не було. Гаська хотіла мати дитину, а тому змушена грати за правилами, встановленими агентом національної безпеки. Це ще може вилізти їй боком, але поки що все йде в потрібному напрямкові.

Гаська вже не була такою різкою в оцінці того, що зробив тато. Він просто зрадив Василя Андрійовича. Простота зради пронизувала суспільство. Гаська знала, що в подібній ситуації зробила би те ж саме. В ній було мало героїчного, а ті, хто її оточував, не вартували того, щоби за них даремно віддавати своє життя.

А Василь Андрійович? Гаська не могла сама собі відповісти на запитання, чи віддала би життя за Василя Андрійовича. Він за неї – точно би ні, особливо після того її негідного вчинку. І хоча Гаська аж тепер розуміла, що коньяк, яким її почастував агент національної безпеки, мав властивості, що негативно діють на людину, все ж вважала себе зрадницею, якій нема прощення.

Спалах у її свідомості висвітлив ницість весілля з Людвігом.

44

Чим більше чогось боїшся, тим щільніше воно присувається до тебе.

Гаська розуміла, що чимдалі вона триматиметься від агента національної безпеки, тим безпечніше буде для неї і її дитинки. Вона виганяла зі своєї бідної голівоньки лихі думки про чоловіка, який першим увійшов у неї, але з цього нічого не виходило.

Намагалася зосередитися на Людвігові, майбутньому весіллі, але це теж мало допомагало.

Людвіг узагалі зрозумів, що вже не треба грати роль закоханого. Гаська й так нікуди не дінеться, вийде за нього заміж. Нарешті вона змогла зрозуміти, ким насправді є Людвіг. Йому вже не треба було усміхатись до неї, мало не просити дозволу поцілувати її. Він нахабно переселився до них, і мама з татом навіть не заїкнулись. Вночі Людвіг грубо входив у Гаську, і вона не відчувала з його боку жодної ніжності, як

це було раніше, і не отримувала жодного задоволення, терпляче очікуючи, коли він закінчить свою справу і засне. Заради майбутньої дитинки Гаська вирішила все стерпіти. Вона вірила в те, що в неї буде син. І назве вона малого Васильком. На честь Василя Андрійовича.

Але щастя тривало недовго. Зателефонував агент національної безпеки і сказав, щоби Гаська зробила аборт.

Боже, як вона ненавиділа цього чоловіка! Він так безтурботно втрутився в її життя, забрав у неї Василя Андрійовича, якого вона єдиного й кохала у своєму житті. Можливо, від агента національної безпеки в неї дитина. А тепер він хоче відібрати від неї найдорожче, що в неї залишилось.

45

Людвіг замінив Василя Андрійовича у п'ятиці з Гасьчиним батьком на кухні. Горілка найбільше заспокоювала старого, який не хотів мати такого зятя.

Але якщо після вживання алкоголю Василь Андрійович добрішав і жартував, то Людвіг ставав злим і жорстоким. Тоді батьки від гріха подалі замикались у своїй кімнатці, а він мовчки зривав трусики із Гаськи і задовольняв власну хіть. Якось вона хотіла відмовити йому, але Людвіг вдарив її в обличчя. Відразу згадала агента національної безпеки. Боляче не було, але Гаська зненавиділа Людвіга. Його не виправдовувало те, що він п'яним ліз до неї, бо коли на ранок тверезів, то відчував себе винним, просив вибачення у Гаськи і навіть плакав. Вона розуміла, що нічого вже змінити не можна, тому треба жити з тим, що є.

Дні минали, а Гаська ніяк не наважувалася зробити аборт. Вона розуміла, що її може чекати доля Василя Андрійовича, але здавалося, що краще ліквідація, ніж умертвлення ще ненародженої дитини.

Коли одного дня Людвіг відмовився пити з її батьком, бо напередодні пообіцяв їй це зробити, Гаська подумала, що той хоче змінитися. За великим рахунком, їй було байдуже, бо не кохала його, але, звісно, краще бачити поруч з собою тверезого чоловіка, ніж п'яного.

Гаська думала, що все мине саме по собі, агент національної безпеки, зайнятий іншими справами, забуде, що сказав позбутися дитинки, але помилилась.

- Коли ти зробиш аборт? - запитав Людвіг, дивлячись повз неї.

І вона зрозуміла, що Людвіг пов'язаний із агентом національної безпеки набагато більше, ніж вона собі могла подумати. Без цих чоловіків вона не зможе зробити кроку ні вліво, ні вправо, навіть стрибнути на місці.

46

Якби це стосувалося лише її життя, Гаська палець об палець не вдарила б, щоб врятувати його. Але йшлося про ще ненароджену дитинку. Чим винне малятко, що агент національної безпеки хоче приховати свої гріхи?

- Я не хочу робити аборт, - сказала Гаська мамі, але та злякано глянула на неї.

- Він тебе уб'є, - прошепотіла, і було зрозуміло, що йдеться про агента національної безпеки, а не про Людвіга.

Гаська зрозуміла, що мама їй не помічниця, бо боїться агента національної безпеки. На Людвіга теж не можна покластись. А тато заливав свій страх горілкою.

У Гаськи не було конкретного плану порятунку дитини. Розуміла, що просто чекати не можна. І сидіти в квартирі теж. Треба втікати. Але куди?

Вночі Гаська не змогла заснути. Жодної путящої думки так і не залетіло до її бідної голівоньки.

Під ранок трішки задрімала, а коли прокинулась, побачила, що Людвіга поруч нема. Він любив зранку кудись іти, приходив увечері, пив з її татом горілку, а потім ліз до неї. Від нього пахло жінками, і Гаська розуміла, що Людвіг їй зраджує. Але Гаська збайдужіла до нього. Хай робить, що хоче. Їй би дитинку народити.

Мама щось чаклувала на кухні. Тата не було чути.

Щось зсередини підштовхувало Гаську. Вона розуміла, що якщо не зараз, то вже ніколи.

В чому була вийшла надвір.

47

Гасьці здавалося, ніби всі тільки те й роблять, що дивляться на неї. Аякже! Вирішила втекти. Від кого? Хіба що від себе.

Насправді кожний був зайнятий своїм і не звертав увагу на жінку, яка повільно йшла вулицями Дрогослава. Хіба що чоловіки озирались, милуючись красунею.

До її бідної голівоньки не залітала жодна думка. Якби в Гаськи зараз запитали, що вона має намір робити, не відповіла би. Просто розуміла, що вдома цієї проблеми не розв'яже.

Ближче до обіду Гаська усвідомила, що їй небезпечно залишатись у Дрогославі. Треба було повернутися додому, взяти хоч якісь речі. Навіть телефон забула. Але чомусь подумалось, що коли повернеться, то її схоплять агенти національної безпеки.

Боже, яка вона дурепа! Треба було добре підготуватись, прорахувати кожний свій крок. Втекти від усіх – це добре. А коли її впіймають? Було би прекрасно, якби просто ліквідували, а не мордували перед цим. А так зроблять їй аборт і виріжуть ще більше пам'яті, ніж тих нещасних сім з половиною відсотків.

Ноги самі повели її до залізничного вокзалу. Сіла в першу ліпшу електричку.

Мабуть, задрімала, бо її розбудила кондукторка.

– Маєте квиток чи будете платити? – запитала.

Гаська мовчала.

– Це зі мною, – сказав молодий чоловік, який сидів навпроти. Він показав кондукторці посвідчення.

48

Чомусь Гаська не боялася цього чоловіка, хоча подумала, що він теж може бути агентом національної безпеки. Принаймні кондукторка злякано подивилася на нього, коли він показав своє посвідчення.

– Куди їдете? – запитав чоловік.

– Не знаю, – щиро зізналася Гаська.

Вона би мала подякувати йому, що врятував від кондукторки, але засоромилась зробити це.

Він усміхнувся.

- Втікаєте від чоловіка?

- Від нареченого.

Помовчали.

- Він хоче, щоб я зробила аборт, - пояснила Гаська.

Чоловік спохмурнів, заглибившись у себе. Мабуть, згадав щось трагічне зі свого життя.

Гаська хотіла вискочити на першій-ліпшій зупинці. Тепер їй усе життя доведеться втікати ось від таких чоловіків, які хочуть залізти в душу. Була несправедлива до нього. Він не залізав. Їй хотілося самій усе йому розповісти.

Мабуть, незнайомиць зчитав її думки з обличчя.

- Поживеш у мене, а там видно буде, - сказав він.

Дивно, але в його словах Гаська не відчула підступності. Якби хотів, уже би давно здав її.

Їхали ще довго. За вікном вечір ставав усе густішим.

Продавчині розносили по вагону морозиво. Гаська жадібно дивилася на соковиті порції. Згадала, що цілісінький день нічого не їла.

Чоловік придбав дві порції. Одну простягнув їй. Вона усміхнулась. Згадала пригоди Людвіга з морозивом.

Коли мало не проковтнула морозиво, чоловік простягнув їй другу порцію.

- Їж, їж, - сказав м'яко, коли Гаська почала заперечувати.

Вона вже втамувала голод і їла спокійніше. Соромилася дивитися на нього. Подумала, що Людвіг прийшов додому і починає розшукувати її.

Вперше за останній час Гасьці було спокійно на душі.

49

Вони вийшли на кінцевій зупинці.

- Що це за місто? - запитала Гаська.

Незнайомиць відповів. Гаська чула цю назву, але ще ніколи тут не була.

Вони йшли поруч і мовчали, мов закохані, які вже наговорилися до кінця життя. Багато людей віталися з її напарником. Чомусь відразу Гаська про себе назвала його напарником. До чого це?

Напарник жив на околиці, яке нагадувало село: ґрунтова дорога, криниці, чисте повітря. Його хата була останньою на вулиці.

- Моя хата скраю, - пожартував він.

- Ви самі живете? - запитала Гаська.

- Давай на "ти", - замість відповіді запропонував він.

Гаська промовчала. Відчула, що червоніє.

Вечеряли скромно. Картопля, салат, чай.

На стіні висіла фотографія.

- Красива жінка, - сказала Гаська.

- Це моя дружина. Вона померла.

- Вибачте. Вибач...

Було сумно.

- Мене звати Василь, - сказав напарник.

Не кольнуло в серці, що так звуть і Василя Андрійовича.

- Гаська.

- Цікаве ім'я. Що воно означає?

- Не знаю. Так тато назвав. Так звали його перше кохання.

- Тато тебе любить, якщо її іменем назвав тебе.

Гаська задумалась.

Помовчали.

Усміхнулись одне одному.

Гаська хотіла запитати, чи працює він агентом національної безпеки, але стрималась. Потім до її бідної голівоньки залетіла думка, що не може агент національної безпеки жити так скромно.

Спали в різних кімнатах.

Гаська заснула доволі швидко. Їй наснився Василь Андрійович, який втікав від Людвіга.

50

Гаська прокинулась від того, що відчула чийось присутність біля себе. Розплющила очі, побачила Василя.

- Тебе розшукують, - сказав напарник.

Вона сіла на ліжку.

- Хто? Людвіг?

Він не зрозумів.

- Національна безпека, - відповів.

Увімкнув телевізор.

Дикторка байдужим голосом читала з листочка:

- Гаська К., 19 років. Убила двох осіб. Особливо небезпечна. Прикмети...

Побачила свою фотографію.

Відчула пронизливий погляд Василя:

- Ти вбила?

З її очей зчитав правду.

- Так само вони звинуватили у вбивстві мою дружину. Потім арештували її, зробили ворогом народу і ліквідували.

Здавалося, ніби небо впало на землю.

Гасьці бракувало повітря.

- Ти мені віриш? - запитала вона у відчаї.

Він помовчав. Дивився вбік. Думав щось своє.

- Тобі тут нічого не загрожує.

Вони розуміли одне одного навіть не з півслова чи пів погляду. Вібрація душ сповіщала їм потрібне.

Він кудись пішов. У неї навіть не було сумніву, що він може здати її національній безпеці.

Чекала до вечора. Прибрала у хаті. Зварила їсти. Час повз повільно, мов черепаха.

Десь далеко загавкав пес. Потім усе ближче й ближче. Здавалось, гавкає біля кожної хати, наближаючись до їхньої.

Гаська виглянула у вікно. Побачила напарника. Він помахав їй рукою й усміхнувся.

51

Тривога поволі заповнювала все ество Гаськи, коли вона побачила, що напарник збирає речі у велику сумку. Запитувати про щось було зайвим.

- Ми перебираємось у надійне місце, - сказав напарник.

Ще зранку він казав, що надійне місце тут.

- Будеш їсти? - запитала Гаська.

Він уважно глянув на неї:

- Можемо не встигнути.

Пішов з сумкою на вихід. Гаська потягнулася за ним. Дивно, але їй здалося, що в цій хатинці вона прожила все життя.

На підвір'ї стояла машина, якій, мабуть, було понад сто років. Гаська вже нічому не дивувалася, хоча раніше її не бачила.

З третього разу драндулет таки завівся, і вони поїхали.

Здавалось, напарник влаштував їй романтичне побачення.

Вони їхали польовою дорогою. Вітерець пестив Гасьчине волосся. Вона не пам'ятала, щоби колись у своєму житті спостерігала за заходом сонця, а тепер трапилася така нагода.

Раптом машина зупинилась. "Бензин закінчився", - подумала Гаська і хотіла розсміятись, забувши на мить, що її розшукують агенти національної безпеки.

Напарник узяв її за руку. Гаська усміхнулась. Так швидко?

- Зніми це, - він вказав на каблучку.

52

Гаська й забула про цей перстеник. Людвіг подарував їй його, коли пропонував руку й серце.

- Навіщо? - щиро здивувалась вона. - Він красивий.

- Зніми! - різко крикнув напарник, аж Гаська здригнулась.

В неї на очах з'явилися сльози. Каблучка не хотіла покинути насиджене місце. Напарник послинив їй палець - і перстеник опинився в його руках.

Деякий час вони їхали мовчки. Напарник викинув каблучку. Гаська відвернулась від нього, хоча жодна лиха думка в ту мить не завітала до її бідної голівоньки.

- Там може бути вміщений мікропередавач, який визначить твоє місцеперебування, - сказав напарник.

Лише через декілька хвилин Гаська вдячно глянула на нього, зрозумівши, що він

рятує їй життя.

Вони півночі їхали сільськими дорогами. Гаська схилила голову на плече напарника. Спати не спала, але якісь спалахи із минулого життя час від часу ніби наяву з'являлися перед нею. Здавалося, що знаходиться у лоні матері, і їй було затишно.

Гаська вже давно знала, що машина зупинилась, але не хотіла розплющувати очей.

- Пішли, - прошепотів їй на вухо напарник, і Гасьці здалося, що він поцілував її. Так приємно, коли його губи лоскочуть тебе.

53

- Це хата батьків моєї дружини, - пояснив напарник.

Було видно, що тут вже давно ніхто не живе.

- Їх арештували відразу після її ліквідації, - додав він.

Поки напарник розпаковував речі, до бідної Гасьчиної голови залетіла думка. Якщо в перстенику був мікропередавач, то чому агенти національної безпеки її відразу не схопили?

Напарник застиг на місці, ніби щось почув. Або зчитав Гасьчині думки.

- Я й сам дивуюсь, чому вони цього не зробили.

Запала гнітюча тиша. Гасьці здалося, що вона гола, а напарник заліз усередину неї.

- Мабуть, той агент національної безпеки не байдужий до тебе. - Напарник намагався не дивитися на неї.

Гаська подумала, що він ревнує. Усміхнулась.

- Ми довго тут будемо? - запитала.

- Ні, на світанку їдемо. Мені треба трохи поспати.

Було марно запитувати, куди вони далі поїдуть. Напарник належав до того типу людей, які не відповідають на запитання, а самі задають їх. І коли хочуть щось сказати, то роблять це без спонуки з боку інших.

Гаська зазирнула у дві інші кімнати. Люди тут давно не жили, а таке відчуття, що хтось нещодавно акуратно прибирав.

Коли Гаська повернулась, напарник спав.

54

Вона сіла біля нього і пильно вдивлялась у його обличчя. Воно видалось їй таким рідним і близьким, що Гаська незчулась, як поцілувала напарника. Він мило усміхався уві сні.

Мабуть, минула вічність. Місяць сховався за хмарами. Гаська нічого не бачила. Чула лише рівне дихання напарника.

Несподівано тривога почала огортати все Гасьчине тіло. Щоби трохи заспокоїтись, вона прилягла біля напарника. Уві сні він обійняв її. Було так приємно, але тривога не спадала.

Десять далеко Гаська почула шум двигунів. Було важко розрізнити, скільки машин їде в напрямку до їхньої хати.

"Будити чи не будити?" - думала Гаська, але напарник уже сам прокинувся.

- Треба втікати, - прошепотів він, ніби в хаті, крім них, міг ще хтось бути.

Напарник схопив Гаську за руку й вибіг з нею у сусідню кімнату. Прислухався. Машини вже були поруч.

- Це за нами, - сказав він.

Вони вистрибнули у відчинене вікно. Гасьці було легко бігти. А ще поруч був напарник. Ніби на змаганнях в обласному центрі, куди її возив фізрук. Гаська перемагала в школі, Дрогославі, області. Одного разу мала їхати до Києва, але захворіла. Потім передали результат переможниці. Гасьчин був на десять секунд кращим.

Вдалині темнів ліс. Це був їхній порятунок.

55

Гаська змалку боялася лісу. Навіть коли була разом з батьками чи подругами, їй здавалося, що з-за дерев зараз вискочить вовк і роздере її на шматки.

Коли мала п'ять чи шість рочків, їй це наснилося. Мама повела її до лікарки, бо Гаська боялася засинати і залишатися сама вдома. Стара жінка щось довго їй говорила, а потім запитала у Гаськи, чи має вона улюблену іграшку.

- Я хочу мати одну ляльку, але мама не купує, - відповіла Гаська.

Лікарка про щось перемовилася з її мамою, і вже того ж дня Гаська мала улюблену ляльку із магазину, хоча раніше мама казала, що нема грошей, щоб її купити. З лялькою Гасьці стало спокійніше. Засинала з нею, розмовляла, коли нікого вдома не було, забула думати про вовка, який розшматовує її грішне тіло.

Тепер, коли Гаська бігла до лісу з напарником, дитячі страхи з космічною швидкістю й у геометричній прогресії поверталися до неї. Вона ледве стримувала себе, щоби не видатися боягузкою в очах напарника. Та й розуміння того, що її можуть схопити агенти національної безпеки, змушували робити вибір. Страх лісу, заспокоювала себе Гаська, - лише в її бідній голівоньці. А насправді вона смілива жінка. Та й дитинку треба народжувати.

- Вони вже в нашій хаті. - Ніби з потойбіччя почула голос напарника.

Її рука була в його руці.

Здавалося, напарник бачить у темряві, а в цьому лісі бував багато разів.

56

Здається, вони бігли вічність.

На що вже Гаська вважала себе спортсменкою, але й вона задихалась.

Напарник це відчув.

- Мусимо втекти від них, - кинув він. - Потім відпочинемо.

Гаська це й сама добре розуміла. Поки ніч, треба якомога далі втекти від переслідувачів. А вдень десь сховатися, щоби ніхто не знайшов ні її, ні напарника.

Від усвідомлення того, що вона має жити за будь-яку ціну, бо повинна народити дитинку, не знати звідки в неї бралися сили.

Але раптом Гаська розуміє, що перечепилася за гілляку, яку не побачила у суцільній темені, і падає, скрикуючи не стільки від болю, скільки від несподіванки. На

мить їй здається, що напарник зник, ніби його ніколи не було, й Гаська залишилася самісінька на білому світі. Але він уже нахиляється над нею:

- Вставай, пішли.

Гаська хоче підвестись, але не може.

- Що? - запитує напарник.

- Нога.

Гаська не знає, що з ногою, але болить страшенно. Напарник ніби спеціально, хоча Гаська знає, що це не так, доторкнувся до найболючішого місця. Гаська скрикує і провалюється в безодню.

Окремі спалахи висвітлюються в її бідній голівоньці. Гаська розуміє, що напарник біжить і несе її на руках. А потім знову безодня, в яку Гаська безкінечно падає і ніяк не може впасти.

57

Гаська поволі приходить до тями. Розплющує очі. Бачить, що напівлежить-напівсидить під деревом. Сонячні промені намагаються пробитися до неї крізь листочки.

Погляд повзе по нозі. Та чимось міцно перев'язана. Гаська легенько рухає ногою. Болить. Але не смертельно.

З-за дерева з'являється напарник. Він без сорочки. Так ось чим перев'язав їй ногу. Мимоволі задивляється на його тіло. Красиве.

Гаська все життя задивлялася на красивих чоловіків, але ті вибирали інших дівчат. Гаська вважала себе красивою, але на неї красені не задивлялись.

- Де ми? - запитала вона, хоча пам'ятала, що втікали від переслідувачів.

- У лісі-лісі темному, - намагається жартувати напарник, щоби підбадьорити її, але в нього це погано виходить.

Гаська хоче запитати, чи не зламана в неї нога, але навіть думати про це боїться.

Напарник зчитує все з її обличчя:

- Перелому, здається, нема. Добре було би відлежатися декілька днів...

Три крапки незакінченого речення зависають у повітрі.

- Ти знаєш, куди ми йдемо?

Гаська дивується сама собі, звідки вона така розумна взялася.

- Я знаю, що нам треба якомога далі бути від них, - усміхається напарник.

Гаська усміхається у відповідь.

Дивні люди! Їм загрожує смертельна небезпека, а вони радіють життю. А може, коли тобі загрожує смертельна небезпека, і треба найбільше радіти життю?

58

Напарник допоміг Гасьці підвестися. Йти важко, але терпимо. Гаська накульгує на ліву ногу. Ніяк не може пригадати, на яку ногу накульгував Василь Андрійович. Спогади про нього пронизують тіло.

Гаська спирається на гілку дерева, яку для неї виламав напарник. Він пропонує опертись ще й на нього, але Гаська відмовляється, відвертаючи погляд від його

красивого голого тіла.

Звісно, вона відчуває, що треба йти швидше, але не може. У них з напарником не романтична прогулянка, а втеча. Втім, на одній нозі далеко не втечеш.

- Куди ми йдемо? - знову запитує Гаська, але тепер недовірливо, ніби сумнівається в напарникові.

- Тут недалеко, - відповідає він, трішки подумавши, а Гасьці здається, що сказав неширо.

Вона йде вслід за ним, намагаючись вгадати, що зараз коїться у нього на душі й які думки рояться в його бідній голівоньці. Даремно. Ці люди нікого до себе не впускають.

Дурнувата думка залітає до бідної Гасьчиної голівоньки. Вдарити би зараз напарника цією палицею, а самій втікати світ за очі. Гаська жахається своїй підлості, адже людина вже не раз рятувала їй життя, але не може впоратися зі своєю інтуїцією. Якби Гасьці не вирізали сім з половиною відсотків пам'яті, вона би без задніх ніг кохала напарника, назавжди забула Людвіга, агента національної безпеки. Та й Василя Андрійовича теж.

59

Напарника врятувала хатинка, яка несподівано виросла за деревами.

- Доведеться деякий час побути тут, - сказав він.

- Нас не знайдуть? - запитала Гаська, боячись навіть подумати про щойно задуману нею підлу справу.

- Тут не знайдуть, - поважно відповів напарник, і Гаська почула високопарність у його словах.

Хатинка була так собі. Не на курячих ніжках, але все ж.

А всередині - євроремонт. Сучасні меблі й техніка.

- Що це? - не зрозуміла Гаська.

Напарник мовчав.

- Ну, можемо ж ми собі це дозволити, - нарешті відповів він, насолоджуючись розгубленістю Гаськи й пронизуючи її поглядом.

Хтось на неї вже так дивився. Пригадати б...

Але не було часу.

Вслід за напарником Гаська спустилась у підвал. Двері автоматично зачинилися за ними.

- Ти можеш пояснити, що відбувається? - наполягала вона.

Вони йшли по довгому коридору. Шлях освітлювали невеличкі лампочки, які блідо блимали зі стелі.

Напарник мовчав.

Гаська психанула:

- Якщо не скажеш, в чому справа, я далі не піду.

- Тоді потрапиш в їхні руки, - спокійно, мов хворій дитині, вимовив напарник. - Вони зроблять тобі аборт. Виріжуть рештки пам'яті. Перетворишся на людину без минулого!

Останнє речення вигукнув жорстко.

- Хто ти? - запитала Гаська.

60

Вони лежали поруч і насолоджувались життям. Дивні відчуття були у Гаськи, коли займалася коханням із напарником. Не можна було порівняти з тим, що в неї було з агентом національної безпеки чи Людвігом. Чи справа вся в тому, що вона вагітна? Тоді жінка по-іншому все сприймає. Десь читала недавно в якомусь романі.

Гаська розуміла, що напарник увів її в коло людей, які боролися з нинішнім режимом. Вона не знала їх, але їй здавалося, що знайома з ними все життя.

Підземні переходи були під Дрогославом, і дуже швидко Гаська зорієнтувалась, де і коли можна вискочити в потрібному місці. Як і в тому підвалі лісової хатинки, двері за спиною замикались автоматично. Лише посвячені могли повернутися до підземелля. Гаська належала до посвячених.

Вона прагнула, щоби їй давали завдання, але напарник не поспішав, зважаючи на її вагітність.

Якось він сказав Гасьці:

- Тобі треба зробити пластичну операцію.

- Навіщо? - щиро здивувалась Гаська.

- Ти занадто безпечна, коли буваєш у Дрогославі. Та й після народження сина планую дати тобі серйозне завдання. Повинна мати нове обличчя.

Всередині Гаськи все тремтіло, коли напарник ось так пронизував її поглядом.

Вона задумалась. Лише наступного ранку сказала, що згодна на пластичну операцію. Зрештою, це не головне, коли втрачаєш власне обличчя. Важливіше, коли втрачаєш більш суттєве.

Коли приїхав лікар, Гаська була в сусідній кімнаті. Його голос видався їй знайомим. Вона заглянула і побачила чоловіка, який видалив їй сім з половиною відсотків пам'яті.

- Це наша людина, - сказав напарник, зчитавши з її обличчя негативну інформацію про лікаря.

Останні слова, які Гаська почула, засинаючи від наркозу, належали напарникові:

- Знівелюй усю пам'ять, бо її клята інтуїція мене замучила.

12 червня 2019 року